

***L'exili de Déu* (Fragmenta, 2017) és una de les darreres publicacions de Lluís Duch. Es tracta d'una obra de maduresa, fruit de llargs anys de treball i reflexió intel·lectual en el món antropològic i teològic. Per això, com un petit homenatge a la seva memòria, presentem els trets fonamentals d'aquest llibre, malgrat el risc possible de traïr i empobrir el seu ric i dens pensament.**

L'Exili de Déu

Segons Duch, la crisi incontestable de les esglésies europees no és el més preocupant, sinó que aquesta crisi és conseqüència secundària de la crisi de la imatge del Déu de la tradició judeocristiana. Déu s'ha convertit en un estrany a casa seva, és un Déu aliè, distant, a l'exili i, per a molts, inexistent; la modernitat ha soscavat totes les certeses que es donaven per descomptades. Significa això que Déu ha deixat de tenir eficàcia en la vida privada i pública?

L'home no pot ser extra-cultural. Avui s'imposa sobre l'home i sobre Déu una cultura post-colonial, híbrida, sincretista, amb inestabilitat de paradigmes. El Déu d'Abraham i el Déu Pare de Jesús no s'identifica amb cap figura estàtica i metafísica. La història d'Europa és cristiana pel seu origen i anticristiana pels seus resultats. Hi ha hagut un cristianisme històric molt evangèlic. Com pot tornar a ser-ho avui?, es demana Duch.

Hi ha una pèrdua de la memòria, de la tradició cristiana, i es dona un fet nou: separació entre Déu i religió. Si fa uns anys es parlava d'un Déu sense religió, avui es parla d'una religió sense Déu, una religió a la carta, en les profunditats d'un mateix, esotèrica, psicologia en lloc de sociologia. També es dona una feminització de Déu en front del Déu patriarcal d'Occident, cal parlar d'una maternitat de Déu.

D'altra banda, el capitalisme s'ha convertit en la religió d'avui, la pleni-

tud escatològica depèn de la cartera i del consum, però no es parla de l'amor, que és el misteri que uneix Déu i els homes.

Als anys 1950-60 s'ha parlat molt de secularització, dessacralització de la vida, mundanització, desencantament del món, laïcització. Avui aquesta temàtica ha perdut interès i s'ha difuminat; vivim en el marc de la globalització, en el marc d'una hibridació de la cultura. El que s'ha produït a l'Occident és una estatització de la natura i del cos humà, i una mitificació de

LA HISTÒRIA D'EUROPA ÉS CRISTIANA PEL SEU ORIGEN I ANTICRISTIANA PELS SEUS RESULTATS

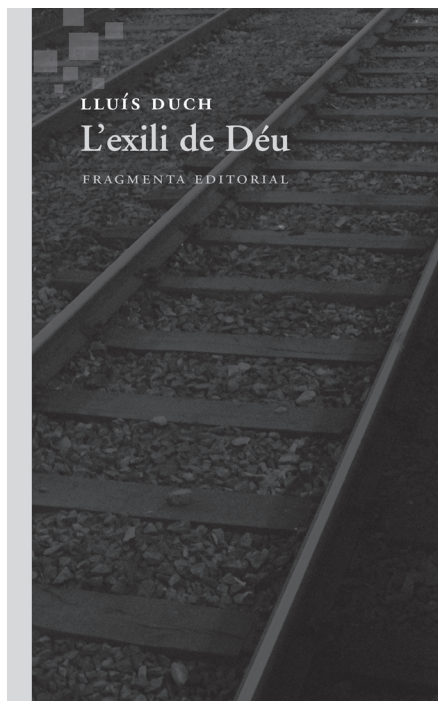
la tècnica, l'economia, els mass media amb tendències idolàtriques. La idolatria no és mai un fenomen del passat.

En la societat líquida d'avui s'ha perdut el sentit escatològic de la salvació i del progrés en la història i s'ha caigut en la gnosi que liquida la preocupació ètica contra les injustícies, i es cau en l'individualisme exacerbant, una il·luminació i salvació interior, una experiència de si mateix, del jo, prospecció psicològica, autosalvació, revolta contra el tu i el nosaltres, inacceptació de la imatge de Déu tradicional.

Cal dir que el nostre accés a Déu sempre es mediat i simbòlic i que la imatge que el cristianisme ha tingut de Déu ha estat sempre una traducció cultural.

En què consisteix l'imprescriptible cristià, el nucli de l'evangeli de Jesús de Natzaret i de la corresponent imatge de Déu?, es pregunta Duch. Estem davant d'un procés de desempaularament del Déu de la tradició judeo-cristiana occidental. Segons la perspectiva antropològica, l'imprescriptible cristià ha de ser quelcom estructural compartit per tots els essers humans, fonamentat en l'Esperit Sant, que fa que totes les criatures siguin capaces de Déu com a criatures del mateix Pare del cel. Però aquesta capacitat estructural s'ha de encarnar en el temps i l'espai, encara que l'ús de imatges sempre és ambigu i en lloc de construir icones poden esdevenir ídols.

Segons Lluís Duch, l'imprescriptible cristià és la cura de l'altre: l'Altre en majúscula que és Déu i també qualsevol ésser humà. Déu-en-si és inefable, imparaulable, però Déu en Jesucrist ha volgut mostrar la seva proximitat amb l'ésser humà, amb tota la seva ambigüi-

tat, i per això el podem descobrir en els petits (Mt 25,40). A Déu no el podem descobrir des d'un a priori metafísic i ontològic ni des d'un a posteriori simplement moral, jurídic o litúrgic, sinó fonamentalment ètic. Jesucrist, amb la seva encarnació, ha dessacralitzat el sagrat i ha sacralitzat l'home.

Sovint pensem que Déu només es fa present en els explícits de la nostra religió, però Déu es fa present en els implícits i les al·lusions, perquè els seus camins no són els nostres camins, Déu es fa present sempre d'incògnit. En el nostre temps i espai concrets, l'aproximació a l'altre i el seu reconeixement són la gran oportunitat que Déu ens ofereix, en el mateix moviment que fem memòria d'Ell i fem memòria del proïsme. En canvi, l'allunyament de l'altre o la seva negació són mostres indiscutibles de l'oblit de Déu i del proïsme.

Déu és experimentable per les gramàtiques de tots els temps, però la gramàtica de la fraternitat universal és l'única que pot emparaular en un mateix moviment el Pare i tots els éssers humans. La gramàtica de l'amor, a diferència de totes les altres que solen ser exclusives i autorreferencials, és inclusiva i defensora de la igualtat en la diferència. El veritable coneixement de Déu, conclou Duch, consisteix en la praxi quotidiana de la misericòrdia, que és, en realitat, coneixement de Déu a través del reconeixement del proïsme.

Ara Lluís Duch, que volgué sempre emparaular el món, deu gaudir tot trobant-se sense paraules davant la Paraula única de Déu que s'ha manifestat en Jesús de Natzaret. Mentre nosaltres agraïm el seu mestratge i el testimoni de la seva fecunda vida.

Victor Codina, jesuïta i teòleg, membre del centre d'estudis cristianisme i justícia.

CJ recomana

TRANSFORMAR L'ESGLÉSIA I LA SOCIETAT EN FEMENÍ, de Maria Clara Lucchetti Bingemer

Quaderns de Cristianisme i Justícia

La qüestió de la dona i del femení torna a escena, tant en el món seglar com en l'eclesial. ¿És perquè les dones assumeixen papers destacats en un món convuls, violent i bellugadís? ¿És perquè el papa Francesc reprèn aquest tema una i altra vegada? Sigui pel motiu que sigui, en aquest moment, quan el món, com un tot, es troba immers en la violència i afronta tants problemes econòmics, polítics i socials, hi ha la sensació més o menys estesa que la dona pot ser una protagonista important en els processos de canvi. L'autora va participar en la inauguració del curs de Cristianisme i Justícia 2017-2018. En aquest quadern es recull bona part del contingut d'aquella ponència inaugural.

Podeu descarregar el darrer quadern de CJ a la web: www.cristianismeijusticia.net